

Beslenme Süreci Anne Tutumları Ölçeği (BSATÖ): Geliştirilmesi, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*

Mother's Attitudes Towards the Feeding Process Scale: Development, Validity and Reliability Study

• Habibe DİLSİZ¹, • İhsan DAĞ²

¹ Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Cebeci Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Çocuk Gelişimci ve Eğitim Psikolojisi Uzmanı, Ankara, Türkiye

² Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

*Bu çalışma, ilk yazarın ikinci yazar danışmanlığı altında tamamlanmış olan yüksek lisans tezinden üretilmiş ve "Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi: "Erken Müdahale". (11-13 Mayıs 2015, H.Ü. Kültür Merkezi, Ankara) Kongresi'nde ilk yazar tarafından sözel bildiri olarak sunulmuştur.

ÖZ

Amaç: Küçük çocuklarda beslenme ile ilgili davranışların gelişimi çocuğun bakım veren kişi ile ilişkileri çerçevesinde gelişir ve hemen her zaman karşılıklı bir ilişkiye ve etkileşime bağlıdır. Bu çalışmanın amacı; 9 ay ile 72 ay arasında çocuğu olan annelerin besleme/yedirme süreci ile ilgili duygu, düşünce ve yaklaşımlarını değerlendirmeyi amaçlayan geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir.

Gereç ve Yöntemler: Araştırma, Ankara il sınırları içinde bulunan 26'sı kreş ve çocuk gündüz bakımevi ve biri Aile Sağlığı Merkezi olmak üzere toplam 27 farklı kurum ve kuruluşta 9-72 aylık çocukların anneleri üzerinde yürütülmüştür. Ölçeğin geçerliği; faktör analizi, korelasyon, alt ve üst % 27'lik grubun t testi ile karşılaştırılması teknikleri ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin kapsam geçerliğinin değerlendirilmesi için alanda yetkin beş uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin olarak; Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları, test-tekrar test korelasyon katsayıları ve madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır.

Bulgular: 529'u kız(% 47.2), 592'si(% 52.8) erkek olan toplam 1121 sağlıklı çocuğun annesinin doldurmuş olduğu ölçek araştırmaya dahil edilmiştir. Annelerin yaşı 18-48 yaş (\bar{X} = 34.87 yıl \pm 4.78 yıl) arasında değişmektedir. Ölçek; "Öğün sırasındaki Negatif Duygu Durumu", "Yetersiz/Dengesiz Beslenmeye İlişkin Tutumlar", "Negatif Besleme Stratejileri", "Zorla Besleme", "Diğerlerinin Görüşüne Tepki" olarak adlandırılmış olan beş faktörden oluşmaktadır. Faktörlerin birlikte açıkladığı toplam varyans oranı % 56.49'dur. Ölçeğe ait Cronbach Alpha değeri 0.91'dir, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.94'tür. Alt-üst %27'lik grup ortalamaları arasındaki fark $p<0,001$ düzeyinde anlamlıdır. Ölçeğin faktör yapısı Doğrulamalı Faktör Analizi sonuçlarına göre doğrulanmıştır.

Sonuç: Sonuçlar, 27 maddeden oluşan ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Anne tutumları, Beslenme süreci, Geçerlik, Güvenirlik, Ölçek geliştirme

ABSTRACT

Objective: Nutrition-related behaviours in young children develop via the relationship with the care-giver and almost always depend on the mutual relationship and interaction. The aim of this study was to develop a reliable and valid scale to evaluate the feelings, thoughts and approaches related with the maternal feeding process in the mothers of children aged 9-72 months.

Material and Methods: The research was conducted in 26 kindergartens and one Family Health Center in Ankara with the participant mothers of children aged 9-72 months. Factor analysis, internal consistency coefficients, correlations, comparisons of the difference between the high and low 27% groups, t test for independent groups, and experts judgments were used to investigate the validity and reliability of the scale developed within the scope of the study.

Results: The data of 529 girls (%47.2) and 592 boys (% 52.8) and a total of 1121 mothers of healthy children were included in analysis. The maternal age range was 18-48 years (\bar{X} = 34.87 \pm 4.78 years). The scale produced five factors: "Negative Affect During Meal", "Attitudes about Insufficient/Unbalanced Feeding", "Negative Feeding Strategies",

"Forced Feeding", and "Reaction to the Viewpoints of Others". The total explained variances was 56.49%, The Cronbach Alpha coefficient was 0.91 and test-retest reliability coefficient was 0.94. The Mean differences between the high-low 27% groups were significant at $p < 0.001$ for the scale. The factor structures of the scale were confirmed by Confirmatory Factor Analysis.

Conclusion: The results revealed that the 27-item scale is valid and reliable.

Key Words: Mother's attitudes, Feeding process, Validity, Reliability, Scale development

GİRİŞ

Yedirerek bebeklerini hayatta tutma anne ve babanın en temel içgüdülerinden biridir. "Yeme" davranışı bebekte "yedirme" olmaksızın gelişmeyeceğinden hemen her zaman karşılıklı bir ilişkiye ve etkileşime bağlıdır (1). Çocuklarına yemek yedirme konusunda güçlük yaşayan ebeveynler endişelenmeye meyilli olurlar. Bu da çocuklarının davranışlarını kontrol etmeye yol açar (2). Duygusal sorunları nedeniyle gerginlik, sıkıntı ve huzursuzluk yaşayan annelerin bu durumları, bebeklerinde de gerginlik ve huzursuzluk yaratabilmektedir. Gerginliği ve huzursuzluğu takiben bir çeşit etki-tepki mekanizması harekete geçmekte ve beslenmenin giderek zorlaşmasına neden olmaktadır. Bebeğinin beslenmeye karşı isteksizliğini, kendine olumsuz, reddedici bir davranış olarak algılaması sonucunda daha da endişeli hatta öfkeli hale gelen anne, beslenme süresini gerektiğinden çabuk ya da çok geç sonlandırabilmektedir. Bu durum, bebeğin aç kalmasına, öfkelenmesine, yorulmasına, sıkıntı yaşamasına ve anneyi daha da gerginleştirecek tepkiler vermesine yol açabilmektedir (3).

Alanyazın incelendiğinde, yurt dışında bebek ve çocukların beslenme süreci ile ilgili olarak anne tutumlarını değerlendirmek amacı ile geliştirilmiş olan ölçekler bulunduğu görülmektedir. 'Child Feeding Questionnaire (CFQ)', 'Parental Feeding Style Questionnaire (PFSQ)', 'Comprehensive Feeding Practices Questionnaire (CFPQ)', 'Feeding Strategies Questionnaire (FSQ)', 'The Parent Mealtime Action Scale (PMAS)', 'The Parent Mealtime Action Scale Revised (PMAS-R)' ve 'Caregiver's Feeding Style Questionnaire (CFSQ)' bu ölçekler arasında yer almaktadır (4-10).

Ulusal alanyazın incelendiğinde ise; yukarıda sıralanan ölçeklerden, obezite riski olan çocukların ebeveynlerinin obeziteye ilişkin besleme alışkanlıklarını, davranış ve tutumlarını değerlendirmek amacı ile geliştirilmiş olan bazı ölçeklerin ülkemizde de uyarlama çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Bu ölçeklerden CFQ; Polat ve Erci, Camcı ve ark., Erdim ve ark. olmak üzere üç farklı araştırmacı grubu tarafından, PFSQ Özçetin ve ark., PMAS Arslan ve ark., CFSQ ise Seçer ve ark. tarafından Türk örneklemleri üzerinde uyarlanmıştır (4,5,9-16).

Ülkemiz alanyazını incelendiğinde, bebeklik ve erken çocukluk dönemi yaş aralığındaki bebek/çocukların annelerinde besleme süreci ile ilgili duygu, düşünce ve yaklaşımlarını anlayabilmek amacıyla geliştirilmiş olan herhangi bir anne tutumları değerlendirme ölçeği bulunmadığı fark edilmiştir. Bu araştırmanın amacı; 9 ay-72 ay arasında çocuğu olan annelerin çocuklarının beslenme süreci ile ilgili tutumlarının

değerlendirilmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Bu ölçek, beslenmenin anne ile olan etkileşimsel boyutundan hareketle besleme süreci ile ilgili olarak anne tutumları konusunda mevcut sıkıntılı alanın öngörülmesini hedeflemektedir. Bu çalışmanın, çocuklardaki yeme sorununu pekiştirebilen olumsuz anne tutumlarının değerlendirilmesine yardımcı olması ve gelecekte yapılacak olan araştırmalara zemin oluşturması açısından önemli ve gerekli bir çalışma olacağı düşünülmüştür.

GEREÇ ve YÖNTEMLER

Araştırmanın Modeli

Uygulamalı araştırmalar "üretilen bilgilerin değerlendirilmesi ile problemlerin fiilen çözümünü gerçekleştirme, bilimin olayları denetim altına alma işlevini gerçekleştirme amaçlayan araştırmalardır." şeklinde tanımlanmakta, uygulamalı araştırmaların yeni bir bilgi üretme işlevinin olduğu da vurgulanmaktadır (17). Bu araştırma kapsamında ülkemizde var olmayan ve alanda oldukça gereksinim olduğu düşünülen, bebeklik ve erken çocukluk çağı yaş aralığındaki çocukların annelerinin yedirmeye ilişkin tutumlarını değerlendirmek için kullanılabilecek olan bir ölçek geliştirilmektedir. Bu nedenlerle, yapılan bu araştırma uygulamalı araştırma niteliğindedir.

Çalışma Grubu

Araştırma, Ankara il sınırları içerisinde bulunan 26 kreş ve çocuk gündüz bakımevi ve T.C Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet vermekte olan bir Aile Sağlığı Merkezi olmak üzere 27 farklı birimde yürütülmüştür. 1121 annenin doldurmuş olduğu ölçek araştırmaya dahil edilmiştir.

İşlem

Araştırma kapsamında yapılan ön çalışma sırasında ölçek geliştirme sürecinin tanıtıldığı bazı temel kaynakların incelenmesi neticesinde, ölçeğin geliştirilmesi için aşağıdaki aşamalar gerçekleştirilmiştir (18-21):

- 1. Literatür tarama ve madde havuzu oluşturma.** Ölçek maddeleri; yurt dışındaki ilgili ölçekler incelenerek, anneler ile konuya dair yapılan görüşme verileri literatür bilgileri ile birleştirilerek oluşturulmuştur.
- 2. Uzman görüşü alma.** Ölçeğin kapsam açısından yeterliliğinin değerlendirilmesinde beş uzmana başvurulmuş,

ayrıca davranış bilimlerinde ölçme, değerlendirme ve istatistik alanında çalışan üç farklı öğretim elemanından da görüş ve danışma alınmıştır.

3. **Ön uygulama yapma.** Ölçek, çocuğunun beslenmesi ile ilgili kaygı bildiren 25 ve çocuğunun beslenmesi ile ilgili herhangi bir kaygısı olmayan 25 anne olmak üzere toplam 50 anneye uygulanmıştır.
4. **Araştırmanın yapılacağı kurum ve kuruluşlardan izin alma.** Hacettepe Üniversitesi Senato Etik Komisyonu'ndan 21.02.2012 tarihli, 240-1127 Sayılı Etik Kurul İzni ve diğer kurum ve kuruluşlardan da gerekli resmi izinler alınmıştır.
5. **Ölçeği çalışma grubu üzerinde uygulama ve verilerin toplanması.** Veri toplama işlemi; araştırma için hazırlanmış olan ölçek deneme formu, Demografik Bilgi Formu, Sağlık Büyüme ve Gelişim Bilgileri Hastane Formu/Sağlık Büyüme ve Gelişim Bilgileri Kreş Formu aracılığı ile toplanmıştır. Ölçekler ve Demografik Bilgi Formları anneler tarafından evde doldurulmuş, Sağlık Büyüme Gelişim Formları ise kreş grubu için formun kendileri ile ilgili alanlarında anneler, öğretmenler ve Çocuk Gelişimcileri tarafından, hastane grubunda ise hekim, hemşireler ve annelerden edinilen bilgiler aracılığı ile araştırmacının kendisi tarafından doldurulmuştur.
6. **Verilerin girilmesi ve analizi.** Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde SPSS 20.0 ve LISREL 8.71 paket programından yararlanılmıştır.

Ölçeğin geçerliğine ilişkin yapılan analizler aşağıda özetlenmiştir:

Araştırma kapsamında geliştirilen ölçeğin boyutlarının belirlenmesi sürecinde Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmış ve bir dik döndürme yöntemi olan varimax kullanılmıştır. Bu uygulamadan önce Kaiser-Meyer-Olkin Testi ve Bartlett Küresellik Testi yapılmıştır (22,23). AFA, çalışma grubunun tamamından (N=1121) elde edilen veriler üzerinde uygulanmıştır.

Arkasından; annelerin, çocuklarının beslenmesi ile ilgili kaygı bildirip bildirmeme durumları esas alınarak, AFA yapılan grup ile özellikleri bire-bir örtüşen ve bu grup arasından rastgele seçilmiş olan 348 anneden toplanan verilere Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır.

Ölçeği oluşturan faktörlerin birbiri ile ve ölçek ile arasındaki ilişkinin saptanması için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Analizi yapılmıştır.

Ölçeği oluşturan maddelerin ayırt edicilik özelliklerini belirlemek amacıyla; alt ve üst % 27'yi oluşturan grupların her bir madde, her bir faktör ve ölçek genelinden almış oldukları ortalama puanlar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile analiz edilerek değerlendirilmiştir. Bu analiz yöntemi için güven aralığı $\alpha=0,001$ olarak belirlenmiştir (24).

Ölçeğin kapsam geçerliğinin değerlendirilmesi için beş uzmanın görüşüne başvurulmuş, her bir madde için beş uzmandan en az dördünün ilgili maddeyi geçerli/uygun bulması durumunda

madde ölçekte yer almış, diğer maddeler ise ölçek dışı bırakılmıştır.

Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin yapılan analizler aşağıda özetlenmiştir:

- Faktörler ve tüm ölçeğe ait Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanmış, katsayı için kabul edilen alt değer 0.70 olarak belirlenmiştir (24-27).
 - Ölçek, 126 anneye üç hafta ara ile tekrar uygulanmış, test-tekrar test güvenilirlik bulguları Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı ile hesaplanmış ve bu katsayı için de kabul edilen alt değer 0.80 olarak belirlenmiştir (28,29).
 - Maddelere ilişkin faktör ve ölçek toplam puan analizi yapılmış, maddelerin seçiminde madde-toplam korelasyon katsayısı için kabul edilen alt değer 0.30 olarak belirlenmiştir (24,27).
7. **Ölçeğin nihai formunun oluşturulması.** Başlangıçta 69 maddelik olan ölçek deneme formu, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda 27 maddeden oluşan Beslenme Süreci Anne Tutumları Ölçeği'ne dönüştürülmüştür. Ölçeğin nihai formu, ölçek deneme formunda geçen sıra numaraları ile birlikte EK-1'de sunulmuştur.

BULGULAR

Çalışma Grubuna Ait Bulgular

Çalışma grubunu oluşturan annelerin (N=1121) yaşı 18-48 yaş arasında ($\bar{X}=34.47$ yıl; $SS= 4.78$ yıl) değişmektedir. Annelerin çocuklarının yaş ortalaması ise 46.87 ± 14.99 aydır. Çocukların 529'u kız (%47.2), 592'si (%52.8) erkektir. 434 anne (%38.7) çocuğunun beslenmesi ile ilgili kaygısı olduğunu bildirirken, 662 anne (%59.1) çocuğunun beslenmesi ile ilgili herhangi bir kaygısı olmadığını bildirmiş, 25 anne ise (%2.2) bu soruyu boş bırakmıştır. Annelerin 2.9'u (n=33) ilkököl, % 3'ü (n=34) ortaokul, %22.9'u (n=257) lise mezunudur. Çalışma grubunu oluşturan annelerin yarısından çoğunun (n=665;%59.3) yükseköğül/üniversite mezunu olduğu ve %11'nin (n=123) lisansüstü eğitim yaptığı görülmektedir. 9 anne ise (%0.8) öğrenim düzeyini işaretlememiştir. Annelerin % 20.8'i (n=233) ev hanımı olduğunu, %78.6'sı (n= 881) ise bir işte çalışmakta olduğunu ifade etmiştir. 7 anne ise (%0.6) bu soruyu boş bırakmıştır. Çalışan annelerin doğumdan sonra çocuklarına sadece kendilerinin baktığı ortalama süre yaklaşık bir yıldır ($\bar{X}= 11.54$ ay; $SS= 9.8$ ay).

Beslenme Süreci Anne Tutumları Ölçeği (BSATÖ)'nün Geçerlik Bulguları

AFA uygulamasından önce yapılan Kaiser-Meyer-Olkin Testi'ne ait değer 0.95 olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu değere göre çalışma grubunun büyüklüğünün faktör analizi yapmak için "mükemmel" olduğu sonucuna ulaşılmıştır (20,30). Bartlett Küresellik Testi sonuçlarına göre elde edilen ki-kare değerinin manidar olduğu görülmüştür ($\chi^2_{(2346)} = 37057.981$; $p < 0.01$). Bu doğrultuda verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği

kabul edilmiştir (23). AFA kapsamında tekrarlanan varimaks rotasyonları sonrasında 5 faktörde toplanan ve faktör isimleri ile de anlamca örtüşen 27 madde ile analiz sonlandırılmıştır. Maddelerin faktör yük değerleri 0.41 ile 0.81; ortak faktör varyansları ise 0.20 ile 0.78 arasında değişmektedir. Faktörler sırası ile; 1. “Öğün sırasındaki Negatif Duygu Durumu”, 2. “Yetersiz/Dengesiz Beslenmeye İlişkin Tutumlar”, 3.“Negatif Besleme Stratejileri”, 4. “Zorla Besleme”, 5. “Diğerlerinin Görüşüne Tepki” olarak adlandırılmıştır (Tablo I).

Yapılan DFA ile ölçekte yer alan tüm maddelerin t değerlerinin

0,01 düzeyinde manidar ($p=0.00$) olduğu görülmüştür. BSATÖ'ye ait DFA sonuçları Tablo II'de sunulmuştur. Tablo II'de yer alan değerine ilişkin hesaplanan p değeri manidar değildir ($p = 0.00017$; $p>0.01$). P değerinin manidar olmaması arzu edilen bir durumdur (23,31).

Faktörler arasındaki korelasyon katsayıları 0.26 ile 0.59 ($p<0.01$); ölçek ve faktörler arasındaki korelasyon katsayıları ise 0.57 ile 0.86 ($p<0.01$) arasındadır (Tablo III).

Alt %27 (n=303) ve üst %27'yi (n=303) oluşturan grupların

Tablo I: BSATÖ'nün açımlayıcı faktör analizi bulguları ve madde analizi sonuçları (N= 1121).

Faktör Adı ve Açıklanan Varyans Oranı (%)	Madde No	Faktör Yük Değeri	Ortak Faktör Varyansı	Düzeltilmiş Madde-Faktör Toplam Puan Korelasyonu	Madde Çıkartıldığında Faktör Cronbach Alfa Katsayısı ^a	Düzeltilmiş Madde-Ölçek Toplam Puan Korelasyonu	Madde Çıkartıldığında Ölçek Cronbach Alfa Katsayısı ^b	Alt-Üst %27'lik Grupların Madde Ortalama Puanları (t)
Öğün Sırasındaki Negatif Duygu Durumu (%16.36)	42	0.80	0.78	0.82	0.90	0.72	0.91	-32.639***
	41	0.76	0.73	0.79	0.90	0.70	0.91	-30.389***
	44	0.76	0.71	0.74	0.91	0.64	0.91	-24.836***
	45	0.73	0.69	0.77	0.90	0.69	0.91	-28.698***
	55	0.72	0.63	0.70	0.91	0.63	0.91	-24.672***
Yetersiz/Dengesiz Beslenmeye İlişkin Tutumlar (%14.36)	43	0.70	0.73	0.78	0.90	0.76	0.90	-41.358***
	13	0.76	0.68	0.73	0.80	0.65	0.91	-31.181***
	15	0.74	0.63	0.68	0.80	0.60	0.91	-26.627***
	10	0.73	0.63	0.68	0.80	0.62	0.91	-27.816***
	11	0.64	0.55	0.62	0.81	0.58	0.91	-25.928***
	9	0.62	0.43	0.42	0.84	0.34	0.91	-12.657***
	18	0.58	0.47	0.56	0.82	0.54	0.91	-26.318***
Negatif Besleme Stratejileri (%9.46)	27	0.53	0.48	0.54	0.82	0.56	0.91	-23.071***
	5	0.41	0.20	0.33	0.84	0.30	0.91	-12.392***
	34	0.73	0.56	0.47	0.69	0.36	0.91	-10.730***
	32	0.63	0.49	0.44	0.69	0.39	0.91	-15.712***
	29	0.61	0.55	0.56	0.64	0.54	0.91	-18.773***
Zorla Besleme (%8.18)	33	0.58	0.52	0.57	0.64	0.55	0.91	-23.607***
	37	0.47	0.39	0.42	0.70	0.47	0.91	-17.289***
	47	0.76	0.64	0.60	0.58	0.39	0.91	-10.132***
	48	0.64	0.46	0.42	0.67	0.35	0.91	-8.652***
Diğerlerinin Görüşüne Tepki (%8.13)	46	0.62	0.66	0.57	0.58	0.57	0.91	-20.830***
	39	0.55	0.46	0.40	0.68	0.38	0.91	-11.239***
	68	0.81	0.70	0.61	0.54	0.37	0.91	-13.229***
	67	0.78	0.65	0.57	0.57	0.34	0.91	-12.598***
	69	0.64	0.49	0.40	0.68	0.34	0.91	-11.157***
	66	0.48	0.36	0.37	0.70	0.38	0.91	-12.879***

a: Her bir faktöre ait hesaplanan Cronbach α katsayıları ise Tablo IV'de yer almaktadır. **b:** Ölçeğe ait Cronbach $\alpha = 0.91$ 'dir. *** $p < 0.001$.

NOT: Alt ve üst %27'lik grupların ortalama puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı her bir madde, her bir faktör ve ölçek geneli için bağımsız gruplar için t-testi ile analiz edilerek değerlendirilmiştir. Ancak makale hacminden dolayı sadece maddelere yönelik istatistiklere yer verilebilmiştir. Detaylı bilgi için birinci yazarın Yüksek Lisans tez çalışması incelenebilir.

ortalama puanları arasında $p < 0.001$ düzeyinde manidar bir fark vardır (Tablo I).

Beslenme Süreci Anne Tutumları Ölçeği (BSATÖ)'nün Güvenirlik Bulguları

Düzeltilmiş madde-ölçek toplam puan korelasyonları 0.30 ile 0.76 arasında, düzeltilmiş madde-faktör toplam puan korelasyonları 0.33 ile 0.82 arasında değişmektedir (Tablo I). Ölçeğe ait Cronbach α iç tutarlılık katsayısı 0.91'dir. Faktörlere ait hesaplanan iç tutarlılık katsayıları 0.70 ile 0.92 arasında değişmektedir (Tablo IV). Ölçeğe ait olarak hesaplanan test-tekrar test güvenilirlik değeri 0.94'tür. Ölçeği oluşturan faktörlere ait güvenilirlik değerlerinin 0.80 ile 0.91 arasında olduğu görülmektedir (Tablo IV).

TARTIŞMA

Beslenme Süreci Anne Tutumları Ölçeği (BSATÖ)'nün Geçerlik Bulgularının Tartışılması

BSATÖ'nün kapsam geçerliği açısından yeterli olup olmadığının değerlendirilmesinde alanda hem akademisyen hem de klinisyen olarak çalışan beş uzmanın görüşüne başvurulmuş ve ölçek maddelerinin kapsam olarak yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ülkemiz alan yazınında yer alan yurt dışından uyarlanmış ölçeklerin, çocukların obezite riski ile ilişkili ebeveynlerin beslenme süreci davranış ve tutumlarını ölçmeyi hedeflediği görülmektedir (11-16). BSATÖ ise yemeyi reddetme, az yeme, seçici yeme gibi yeme davranışı sorunu olan çocukların annelerinin beslenme süreci ile ilgili duygu, düşünce, davranış ve yaklaşımlarını ölçmek amacı ile geliştirilmiştir ve kapsamında da bu amaca yönelik maddeler yer almaktadır.

BSATÖ'ye ait faktörlerin belirlenmesinde faktörler arası ilişkiye izin vermeyen dik döndürme tekniklerinden biri olan varimax tekniği kullanılmıştır (24). Alan yazında yer alan benzer yapıdaki çok faktörlü ölçeklerin psikometrik özellikleri incelendiğinde; bazı ölçekler için varimax tekniği tercih edildiği görülürken, bazı ölçekler için faktörler arasında ilişkiye izin veren eğik döndürme yöntemlerinin tercih edilmiş olduğu görülmektedir (7,8,10-12,14-16).

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucuna göre BSATÖ'de yer alan 5 faktörün birlikte açıkladıkları toplam varyans oranı %56.49'dur (Tablo I). Alan yazında yer alan benzer yapıdaki çok faktörlü

ölçeklerin açıkladıkları toplam varyans oranı ise %41 ile %66.96 arasında değişmektedir (10,12). BSATÖ'nün açıkladığı toplam varyans oranı ile benzer yapıdaki ölçeklerin açıkladıkları varyans oranları karşılaştırıldığında ve çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın %40 ile %60 arasında olmasının yeterli olarak kabul edildiği bilgisi dikkate alındığında BSATÖ tarafından açıklanan varyans oranının yeterli olduğu görülmektedir (20,23,24).

BSATÖ için yapılan AFA sonucunda ortaya çıkan faktörlerden biri olan "Zorla Besleme" Faktörü ile 'Comprehensive Feeding Practices Questionnaire' ve 'Child Feeding Questionnaire'nin yapısında bulunan çocuğun yeterli yememesi ile ilgili ebeveyn tutumlarının yer aldığı "Pressure to eat" Faktörü benzer özellikler göstermektedir (4,6).

BSATÖ'de yer alan maddelerin faktör yük değerleri kabul edilen ideal sınırlar arasındadır (Tablo I) (23,30,31). Elde edilen bu değerlerin, benzer ölçeklerden rapor edilen değerler ile karşılaştırıldıklarında da yeterli oldukları görülmektedir (4,6,12,15). Maddelerin ortak faktör varyansları incelendiğinde ise; ortak faktör varyansı 0.20'nin altında olması nedeni ile ölçekten çıkartılması gereken herhangi bir madde olmadığı, değişkenler arasında heterojenlik bulunmadığı ve elde edilen bu değerlerin benzer yapıdaki ölçeklerin ilgili parametreye dair rapor edilen tek çalışmadan elde edilen değerler ile karşılaştırıldıklarında yeterli oldukları görülmektedir (Tablo I) (16,23,30).

Tablo II'de yer alan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) bulgularına göre, BSATÖ için hesaplanan; χ^2/sd oranının, RMSEA değerinin, NNFI ve CFI uyum indekslerinin mükemmel uyuma; GFI değerinin, AGFI değerinin, RMR ve SRMR indekslerinin ise iyi birer uyuma sahip olduğu görülmektedir (23,32,33). Doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen bu bulgular doğrultusunda BSATÖ için belirlenen beş faktörlü modelin doğrulandığı görülmüştür. Benzer yapıdaki ölçeklerin DFA bulgularına dayanılarak da ilgili parametrelere dair elde edilen bu değerlerin ve uyum indekslerinin yeterli olduğu görülmektedir (4,6,7,13,15,16). İncelenen ölçekler arasında RMR değerinin rapor edildiği herhangi bir çalışmaya ise rastlanmamıştır (4-16).

BSATÖ'nün faktörleri arasındaki korelasyon katsayıları 0.26 ile 0.59 ($p < 0.01$) arasında; ölçeğe ait faktörlerin ölçeğin kendisi ile olan korelasyon katsayıları ise 0.57 ile 0.86 ($p < 0.01$) arasında değişmektedir (Tablo III). Bu değerlerin benzer yapıdaki ölçeklerin faktörler arası korelasyon katsayıları ve faktörleri ile ölçeğin kendisi arasında hesaplanan korelasyon katsayısının rapor edildiği tek

Tablo II: BSATÖ'nün doğrulayıcı faktör analizi sonuçları (N= 348).

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	GFI	AGFI	RMR	SRMR	NNFI	CFI
411.77	314	1.31	0.030	0.92	0.90	0.062	0.051	0.99	0.99

χ^2 (Chi-Square Goodness of Fit): Ki-Kare İyilik Uyumu, **sd**: serbestlik derecesi, χ^2 / sd : Ki-Kare İyilik Uyumu'nun serbestlik derecesine oranı, **RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation)**: Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü, **GFI (Goodness of Fit Index)**: İyilik Uyum İndeksi, **AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index)**: Düzenlenmiş İyilik Uyum İndeksi, **RMR (Root Mean Square Residuals)**: Artık Ortalamaların Karekökü, **SRMR (Standardized Root Mean Square Residuals)**: Standardize Edilmiş Artık Ortalamaların Karekökü, **NNFI (Non-normed Fit Index)**: Normlaştırılmamış Uyum İndeksi, **CFI (Comparative Fit Index)**: Karşılaştırmalı Uyum İndeksi.

çalışmadan elde edilen değerler ile karşılaştırıldıklarında yeterli oldukları görülmektedir (4,6,7,11,16).

BSATÖ’de yer alan maddelerin ayırt edicilik özelliklerini belirlemek amacıyla her bir madde için alt ve üst %27’yi oluşturan grupların ortalama puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı bağımsız gruplar için t-testi ile analiz edilerek değerlendirilmiş, ayrıca aynı analiz süreci dahilinde alt ve üst %27’lik grupların her bir faktör ve ölçek genelinden almış oldukları ortalama puanlar da karşılaştırılmıştır (Tablo I). Elde edilen bulgulara göre; ölçek, ölçeği oluşturan faktörler ve ölçekte yer alan her bir madde için elde edilen puanların üst ve alt grup ortalamaları arasında $p < 0.001$ düzeyinde manidar bir fark bulunmuştur. Bu anlamlılık; ölçeği oluşturan her bir madde ve faktörün ve bir bütün olarak ölçeğin, ölçülmek istenen özelliğe sahip olanlarla olmayanları birbirinden ayırt edebildiğini göstermektedir. Gruplar arasında istendik yönde gözlenen farkların anlamlı çıkması, aynı zamanda ölçeğin iç tutarlılığının bir göstergesi olarak da değerlendirilebilir ve bu durum ölçeğin iç ölçüte dayalı geçerliliğinin bulunduğu şeklinde de yorumlanabilir (24). Alanyazında yer alan benzer yapıdaki çok faktörlü ölçeklerin psikometrik özellikleri incelendiğinde; yapısında bulunan maddelerin ayırt edicilik özelliklerini belirlemek amacıyla alt ve üst %27’lik grupların ortalama puanları arasındaki farkın rapor edildiği herhangi bir

ölçek geliştirme veya uyarlama çalışmasına rastlanmamıştır (4-16).

Beslenme Süreci Anne Tutumları Ölçeği (BSATÖ)’nün Güvenirlik Bulgularının Tartışılması

BSATÖ’nün faktörleri ve ölçeğin tümü için hesaplanan Cronbach α iç tutarlık katsayıları 0.70 kabul düzeyinin üstündedir (Tablo IV) (24-27). Bu analiz sonuçlarına dayanarak BSATÖ’nün faktörlerini oluşturan maddelerin birbirleriyle ve faktörlerden oluşan ölçeğin bir bütün olarak kendi içinde tutarlı olduğu; benzer yapıdaki ölçeklerin kendisine ve faktörlerine ait rapor edilen Cronbach α iç tutarlık katsayılarına dayanarak da elde edilen bu bulguların yeterli olduğu görülmektedir (4,11,15,16). Analiz sonuçları iç tutarlık güvenirliliği açısından; Negatif Besleme Stratejileri, Zorla Besleme ve Diğerlerinin Görüşüne Tepki faktörlerinin “oldukça güvenilir”; Öğün sırasındaki Negatif Duygu Durumu, Yetersiz/Dengesiz Beslenmeye İlişkin Tutumlar faktörleri ile ölçeğin tamamının “yüksek derecede güvenilir” olduğu şeklinde de yorumlanabilir (20,28,34).

BSATÖ’nün faktörleri ve ölçeğin tümü için hesaplanan test-tekrar test güvenirlilik katsayıları 0.80 kabul düzeyi ve üzerindedir (Tablo IV) (28,29). Elde edilen bu güvenirlilik değerleri, ölçeğin kararlı ölçme sonuçları verdiği şeklinde de yorumlanabilir (24). BSATÖ için hesaplanan test-tekrar test güvenirlilik değerlerine ve benzer yapıdaki ölçeklerin kendisine ve faktörlere ait olarak rapor edilen analiz sonuçlarına dayanarak BSATÖ için

Tablo III: BSATÖ’yü oluşturan alt boyutlar ve ölçek toplam puanı arasındaki korelasyonlar (N= 1121).

Değişkenler	1	2	3	4	5
1. Öğün sırasındaki Negatif Duygu Durumu					
2. Yetersiz/Dengesiz Beslenmeye İlişkin Tutumlar	0.58**				
3. Negatif Besleme Stratejileri	0.57**	0.54**			
4. Zorla Besleme	0.59**	0.38**	0.44**		
5. Diğerlerinin Görüşüne Tepki	0.41**	0.33**	0.26**	0.31**	
6. Ölçek Toplam Puanı	0.86**	0.85**	0.74**	0.64**	0.57**

** $p < 0,01$.

Tablo IV: BSATÖ’nün test-tekrar test güvenirlilik değerleri (N= 126) ve cronbach alpha iç tutarlık katsayıları (N= 1121)

Değişkenler	Test-Tekrar Test Birinci Uygulama		Test-Tekrar Test İkinci Uygulama		İki Uygulama Arasındaki Korelasyon	Cronbach Alpha Katsayısı
	(\bar{X})	SS	(\bar{X})	SS	(r)	α
Öğün sırasındaki Negatif Duygu Durumu	13.38	6.38	12.69	6.39	0.91**	0.92
Yetersiz/Dengesiz Beslenmeye İlişkin Tutumlar	27.53	7.36	26.53	7.23	0.91**	0.84
Negatif Besleme Stratejileri	10.63	3.72	10.46	3.97	0.91**	0.72
Zorla Besleme	5.40	2.02	5.25	1.74	0.89**	0.70
Diğerlerinin Görüşüne Tepki	7.87	3.90	7.64	3.51	0.80**	0.70
Tüm Ölçek	64.81	18.39	62.57	17.79	0.94**	0.91

** $p < 0,01$.

hesaplanan test-tekrar test güvenilirlik değerlerinin yeterli olduğu görülmektedir (12,13,15,16).

Ölçekte yer alan 27 madde için hesaplanan düzeltilmiş madde-faktör toplam puan ve düzeltilmiş madde-ölçek toplam puan korelasyonlarının tamamı 0.30 kabul düzeyi ve üzerindedir (Tablo I) (24,27). Analiz kapsamında elde edilen bulgulara ve benzer yapıdaki ölçeklerin düzeltilmiş madde-faktör toplam puan korelasyonları ile düzeltilmiş madde-ölçek toplam puan korelasyonlarına dayanarak; BSATÖ'ye ait madde ve faktör toplam puan korelasyonlarının yeterli olduğu görülmektedir (11,12,14-16). Ayrıca yapılan madde-toplam istatistik analizi sonuçlarına göre; gerek faktörlerden ve gerekse de ölçekten çıkartılması durumunda iç tutarlılık göstergesi olarak hesaplanan Cronbach Alpha katsayılarını yükseltecek olan herhangi bir maddenin olmadığı, bu nedenle bütün maddelerin ait olduğu faktör ve ölçeğin bütünü ile uyum içerisinde olduğu ve ölçek ile aynı amaca hizmet ettiği görülmektedir. Madde-toplam puan analizi kapsamında hesaplanan; geliştirilen ölçeğin maddeleri ya da alt boyut toplam puanları ile ölçek toplam puanları arasındaki manidar korelasyon katsayıları güvenilirlik olduğu kadar geçerlik (iç tutarlılık) göstergesi olarak da kabul edilmekte ve ölçeğin yapı geçerliğini yansıttığı belirtilmektedir (20,35). Bu anlamda elde edilen madde-toplam puan korelasyonları BSATÖ'nün yapı geçerliğine ilişkin ek bir kanıt olarak da yorumlanabilir.

Çalışmanın Sınırlılıkları ve Öneriler

Çalışma grubunun tamamının Ankara'da yaşayan annelerden oluşması, annelerin %71.4'üne (n=800) kreş ve gündüz bakımevleri aracılığı ile ulaşılmış olması, annelerin önemli bir kısmının yüksekokul/üniversite (%59.3) ve lisans üstü eğitim almış olması (%11), annelerin %78.6'sının (n=881) çalışan anne olması araştırmanın sınırlılıkları arasındadır. Bununla birlikte çalışan annelerin doğumdan sonra çocuklarına sadece kendilerinin baktığı ortalama sürenin yaklaşık bir yıl olması ($\bar{X}=11,54$ ay; $SS=9.8$ ay) anne-bebek arasındaki etkileşimsel sürecin yoğun yaşandığı 0-1 yaş arasındaki erken bebeklik döneminin birlikte geçirilmiş olması açısından ilgili çalışma grubunu destekleyici nitelikte görünmektedir. Sınırlılıkları ile birlikte; araştırma verilerinin toplandığı çalışma grubu sayısının (N=1121) yüksek olması, ölçek geliştirme çalışmalarının temelini oluşturan geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin değerlendirilmesinde arzu edilen bir durumdur ve bu araştırmanın güçlü bir yanı olarak dikkati çekmektedir.

İlerleyen araştırmalarda geliştirilen ölçeğin farklı çalışma grupları üzerinde de sınanması önerilir. Ayrıca klinik olan ve olmayan çalışma grupları üzerinde yapılacak olan bir norm çalışması ile BSATÖ'nün patoloji kabul edilebilecek kesim puanının tespit edilmesi önerilir.

SONUÇ

Yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin sonucunda elde edilen bulgulara ve alanda geliştirilmiş olan benzer yapıdaki çok faktörlü ölçeklerin psikometrik özelliklerinin karşılaştırılmasına

dayanılarak, Beslenme Süreci Anne Tutumları Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliğinin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. BSATÖ'nün bebeklik ve erken çocukluk dönemi yaş aralığında çocuğu olan annelerin beslenme sürecine dair tutumlarını değerlendirmeye yönelik ülkemizde geliştirilen ilk ölçme aracı olmasından dolayı, alanda önemli bir açığı kapatacağı ve bu çalışmanın gelecekte yapılacak olan araştırmalara zemin oluşturacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Doğan DG, Ertem İÖ. Bebeklik ve erken çocukluk döneminde yeme sorunları. İçinde: Ertem İÖ ed. Gelişimsel Pediatri. Ankara: Çocuk Hastalıkları Araştırma Vakfı, 2005:227-46.
- Anderson AC, Lock J. Beslenme bozuklukları. İçinde: Steiner H, Yalom DI ed. Okul-Öncesi Çocuklarının Terapisi. (Çev. Yeşilmen ŞÇ). İstanbul: Prestij Yayınları, 2007:235-61.
- Erden G, Üstün B. Bebeklik ve çocukluk döneminde yeme sorunları: beslenmede ilişkinin önemi. İçinde: Aysev AS, Taner YI ed. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları. Ankara:Johnson&Johnson, 2007:541-52.
- Birch LL, Fisher JO, Grimm-Thomas K, Markey CN, Sawyer R, Johnson SL. Confirmatory factor analysis of the child feeding questionnaire: A measure of parental attitudes, beliefs and practices about child feeding and obesity proneness. *Appetite* 2001;36:201-10.
- Wardle J, Sanderson S, Guthrie CA, Rapoport L, Plomin R. Parental feeding style and the intergenerational transmission of obesity risk. *Obes Res* 2002;10:453-62.
- Eizenman DM, Holub S. Comprehensive feeding practices questionnaire: Validation of a new measure of parental feeding practices. *J Pediatr Psychol* 2007;32:960-72.
- Berlin KS, Davies WH, Silverman AH, Rudolph CD. Assessing family-based feeding strategies, strengths, and mealtime structure with the feeding strategies questionnaire. *J Pediatr Psychol* 2011;36:586-95.
- Hendy HM, Williams KE, Camise TS, Eckman N, Hedemann A. The Parent Mealtime Action Scale (PMAS). Development and association with children's diet and weight. *Appetite* 2009;52:328-39.
- Hendy HM, Harclerode W, Williams KE. The Parent Mealtime Action Scale revised (PMAS-R): Psychometric characteristics and associations with variables of clinical interest. *Appetite* 2016;105:283-90.
- Hughes SO, Power TG, Orlet Fisher J, Mueller S, Nicklas TA. Revisiting a neglected construct. Parenting styles in a child-feeding context. *Appetite* 2005;44:83-92.
- Polat S, Erci B. Psychometric properties of the Child Feeding Scale in Turkish mothers. *Asian Nurs Res* 2010;4:111-21.
- Camcı N, Bas M, Buyukkaragoz AH. The psychometric properties of the Child Feeding Questionnaire (CFQ) in Turkey. *Appetite* 2014;78:49-54.
- Erdim L, Ergün A, Kuşuoğlu S. Okulçağı çocuklarında çocuk beslenme anketinin geçerlik ve güvenilirliği. *Clin Exp Health Sci* 2017;7:100-6.
- Özçetin M, Yılmaz R, Erkorkmaz Ü, Esmeray H. Ebeveyn besleme tarzı anketi geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Ped Arş* 2010;45:124-31.

15. Arslan N, Erol S. Ebeveyn yemek zamanı davranışları ölçeği'nin türkçe geçerlik ve güvenilirliği. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 2014;16:16-27.
16. Seçer Z, Gündüz Ş, Önder A. Ebeveyn/bakıcı besleme stilleri ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi* 2016;24:1-16.
17. Karasar N. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*.15. baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2005.
18. Tezbaşaran AA. *Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu*. 2. baskı. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 1997.
19. DeVellis RF. *Scale Development. Theory and Applications*. 2nd ed. California: Sage Publications Inc, 2003.
20. Tavşancıl E. *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. 3. baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006.
21. Büyüköztürk Ş, Çakmak EK, Akgün ÖA, Karadeniz Ş, Demirel F. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları, 2008.
22. Kalaycı Ş. *Faktör analizi*. İçinde: Kalaycı Ş ed. *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. 2. baskı. Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd Şti, 2006:321-31.
23. Çokluk Ö, Şekercioğlu G, Büyüköztürk Ş. *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik ve Lisrel Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi, 2012.
24. Büyüköztürk Ş. *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum. 7. baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2007.
25. Şeker H, Gençdoğan B. *Psikoloji ve Eğitimde Ölçme Aracı Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006.
26. Durmuş B, Yurtkoru SE, Çinko M. *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*. 4. baskı. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 2011.
27. Demir MÖ. *Sosyal Bilimlerde İstatistiksel Analiz: SPSS 20 Kullanım Kılavuzu*. Ankara: Detay Yayıncılık, 2012.
28. Alpar R. *Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik*. Ankara: Detay Yayıncılık, 2010.
29. Alpar R. *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler*. 3. baskı. Ankara: Detay Yayıncılık, 2011.
30. Şencan H. *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayınları, 2005.
31. Şimşek ÖF. *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş, Temel İlkeler ve Lisrel Uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Eğitim Danışmanlık Hiz. ve Bas. Yay. Dağ. San. ve Tic. Ltd. Şti., 2007.
32. Sümer N. *Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar*. *Türk Psikoloji Yazıları* 2000;3:49-74.
33. Çakmak EK, Güneş E, Çiftçi S, Üstündağ MT. *Web sitesi kullanılabilirlik ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik, güvenilirlik analizi ve uygulama sonuçları*. *PEGEGOG* 2011;1:31-40.
34. Özdamar K. *Paket Programlar ile İstatistik Veri Analizi*. 4. baskı. Eskişehir: Kaan Kitabevi, 2002.
35. Ergin DY. *Ölçeklerde geçerlik ve güvenilirlik*. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 1995;7:125-48.

EK 1: BESLENME SÜRECİ ANNE TUTUMLARI ÖLÇEĞİ*

Değerli Anne,

Beslenme sürecinde çocuklar kadar anneleri de anlayabilmek bizim için oldukça önemlidir. Bu ölçek, çocuğunuzun yeme ve beslenmesi ile ilgili olarak sizin duygu, düşünce, davranış ve yaklaşımlarınızı anlayabilmek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen maddeleri dikkatlice okuyunuz. Maddelerin karşısında yer alan “Hiçbir zaman - Nadiren - Arada sırada - Genellikle - Her zaman” seçeneklerinden sizin için en uygun olanını işaretleyiniz. İşaretlemelerinizi “X” şeklinde yapabilirsiniz.

LÜTFEN BÜTÜN MADDELERİ ÇOCUĞUNUZUN BESLENMESİ İLE İLGİLİ KONULARI DÜŞÜNEREK İŞARETLEYİNİZ!	Hiçbir zaman	Nadiren	Arada sırada	Genellikle	Her zaman
1. (42) Öğün sırasında veya sonunda kendimi yorgun hissederim.					
2. (41) Öğün sırasında kendimi çaresiz hissederim.					
3. (44) Öğün sırasında çocuğuma karşı tahammülüm düşer.					
4. (45) Çocuğumun beslenmesi ile ilgili konularda ümitsizliğe kapılırım.					
5. (55) Çocuğumun öğün sırasındaki olumsuz yeme davranışları ile baş etmekte zorlanırım.					
6. (43) Onca uğraşıma rağmen yemediğinde hayal kırıklığına uğrurum.					
7. (13) Müdahale etmezsem çocuğumun dengesiz ve/veya yetersiz besleneceğinden endişe ederim.					
8. (15) Yetersiz beslenmesinin çocuğumun çabuk hastalanmasına neden olacağından endişe ederim.					
9. (10) Çocuğum yeterince yemediğinde kendimi kötü hissederim.					
10. (11) Çocuğumun yemek seçmesi beni üzer.					
11. (9) Çocuğum acıktığını belli etmese, söylemese veya “aç değilim” dese bile saati gelmişse öğününü hazırlar yediririm.					
12. (18) Çocuğumun yeterince kilo alamaması veya kilo vermesi beni kaygılandırır.					
13. (27) Bir lokma daha yemesi için tatlı sözlerle ikna etmeye çalışırım.					
14. (5) Reddettiği bazı besinleri ona fark ettirmeden yediririm.					
15. (34) Evde yemeyi reddettiğinde park, bahçe veya komşunun evinde yemek yediririm.					
16. (32) Hazırladığım yemekten hoşlanmazsa başka bir şeyler hazırlarım.					
17. (29) Evde elimde tabak ve kaşıkla yemek yemesi için peşinde dolaşırım.					
18. (33) Oyun, oyuncak, televizyon, bilgisayar vb. ile meşgul ederek yemek yemesini veya yemeye devam etmesini sağlarım.					
19. (37) Kardeşini, arkadaşını veya bir tanıdığı kıskanmasını sağlayarak (örneğin “abisi sen dur yeme Ayşe yiyecek” vb. sözler söyleyerek) yemek yediririm veya yemeye devam etmesini sağlarım.					
20. (47) Yemesi için tehdit ederim, korkuturum.					
21. (48) Yemeyi reddettiğinde gerekirse yemeği ağızına zorla sokarım.					
22. (46) Yeterince yemediğinde ona kızarım, bağırırım.					
23. (39) Yemesi veya yemeye devam etmesi için “yemezsen senin annen olmam” ya da “yemezsen başka bir çocuğun annesi olurum” gibi sözler söylerim.					
24. (68) Başkalarının çocuğumun boyu, kilosu konusunda yorum yapması beni rahatsız eder.					
25. (67) Yemesi konusunda başkalarının bana akıl vermesinden rahatsız olurum.					
26. (69) Zayıf olursa çevremdekilerin beni beceriksiz ya da yetersiz anne olarak değerlendirebilecekleri düşüncesi beni rahatsız eder.					
27. (66) Eşim- annem - kayınvalidem - aile üyesi olan başka bir yetişkin veya çocuğumun bakıcısı ile çocuğumun beslenmesi ile ilgili konularda sorun yaşarım.					

*: Ölçeğin nihai formudur, parantez içindeki numaralar ölçek deneme formunda yer alan sıra numaralarıdır.